דעם רבינ'ס ליכט

אײַערע קינדער זאָלט איר מודיע זיין
וואָס דאָ האָט זיך גיטאָן (שיהרו"ן ר"ט)

במדבר (בחוקותי בחו"ל)
תשפ"ב
גליון 94

דער ריינער קוואל

אַ גוטן שַׁבָּת פַּאר אַלֶע לֶעבְּטִיגֶע קִינְדֶער.

אַמָאל אִיז גֶעוֶוען אַ קֶענִיג וָואס הָאט גֶעהַאט זֶעקְס זוּן אוּן אֵיין טָאכְטֶער. טַייעֶרֶע קִינְדֶער, אַייךְ קֶענֶען זִיכֶער דִי מַעֲשֶׂה פוּן דִי פַארְלוֹירֶענֶע קֶענִיגְ׳ס טָאכְטֶער.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז גֶעגֶעבְּן אַ גֶעוַואלְדִיגֶע אוֹצָר פוּן יִרְאַת שָׁמַיִם, אֵיינֶע פוּן דִי וואוּנְדֶערְבַּארֶע אוֹצְרוֹת אִיז דֶער הֵיילִיגֶער סֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת פוּן שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת.

אִין דִי עֶרְשְׁטֶע מַעֲשֶׂה דֶערְצֵיילְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי וִוי אַזוֹי דֶער שֵׁנִי לְמֶלֶךְ אִיז גֶעגַאנְגֶען יָארְן לַאנְג זוּכְן דִי בַּת מֶלֶךְ, אוּן עֶר הָאט זִי גֶעזוּכְט אִין מִדְבָּרִיּוֹת אוּן אִין וֶועלְדֶער אוּן אִין פֶעלְדֶער, זֵייעֶר אַ לַאנְגֶע צַייט בִּיז עֶר הָאט זִי גֶעפִינֶען.

טַייעֶרֶע קִינְדֶער דִי וָואךְ הֵייבְּט מֶען אָן חֻמָּשׁ בְּמִדְבָּר וואוּ דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה דֶערְצֵיילְט אוּנְז דִי אַלֶע מַסָּעוֹת וָואס דִי אִידְן זֶענֶען גֶעגַאנְגֶען אִין מִדְבָּר בִּיז זֵיי זֶענֶען אַרַיין אִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

מִיר שְׁטֵייעֶן יֶעצְט גֶעצֵיילְטֶע טֶעג פַארְן גְרוֹיסְן טָאג יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, וָואס מִיר וַוארְטְן שׁוֹין אוּן מִיר צֵיילְן שׁוֹין טֶעג מִיט וָואכְן, מִיר וַוארְטְן אוּן בֶּענְקֶען מִיט גְלוּסְטֶענִישׁ ווען וֶועלְן מִיר שׁוֹין הָאבְּן דִי זְכִיָּה זִיךְ צוּ אוֹיסְלֵייטֶערְן אוּן אוֹיסְוַואשְׁן אוּנְזֶערֶע נְשָׁמוֹת כְּדֵי אָנְצוּקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְן טָאג, רֵיין אוּן הֵיילִיג.

מִיר דַארְפְן וִויסְן אַז מֶען דַארְף זַיין אַ גְרוֹיסֶער עַקְשָׁן אִין יֶעדֶע דָבָר שֶׁבִּקְדוּשָּׁה אוּן נִישְׁט אוֹיפְגֶעבְּן בְּשׁוּם פָּנִים וְאוֹפֶן צוּם בַּיישְׁפִּיל: אַ אִינְגְל הָאט זִיךְ אוּנְטֶערְגֶענוּמֶען צוּ זָאגְן יֶעדְן טָאג אַבִּיסְל תְּהִלִּים אָדֶער מַאכְן הִתְבּוֹדְדוּת אָדֶער אַן אַנְדֶערֶע גוּטֶע זַאךְ אוּן דֶערְנָאךְ פַאלְט עֶר, עֶר הָאט מֶער נִישְׁט דֶעם בְּרֶען אוּן חֵשֶׁק דֶערְצוּ.

זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי "צְרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה׳, וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם דָּבָר". אַזוֹי וִוי דֶער שֵׁנִי לְמֶלֶךְ הָאט זִיךְ גֶע׳עַקְשְׁנ׳ט אוּן עֶר הָאט גֶעזָאגְט עֶס אִיז בְּוַודַאי יָא דָא! אוּן זִיךְ נִישְׁט צוּגֶעהֶערְט צוּ דִי גְרוֹיסֶע מֶענְטְשְׁן וָואס הָאבְּן אִים גֶעוָואלְט מַחְלִישׁ דַעַת זַיין.

מִיר הָאבְּן אַלֶע גֶעזֶען דִי גְרוֹיסֶע נִסִּים וָואס הָאט פַּאסִירְט אִין מִירוֹן בַּיים הֵיילִיגְן הִלּוּלָא פוּן הַתַּנָּא אֱלֹקִי רֶבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי. לַאנְגֶע חֳדָשִׁים הָאבְּן דִי סִטְרָא אַחֲרָא גֶעפְּלַאנְט צוּ צֶעשְׁטֶערְן דִי הִלּוּלָא וָואס אִיז שׁוֹין אַיינְגֶעפִירְט פַּאר הוּנְדֶערְטֶע יָארְן, זֵיי הָאבְּן גֶעבְּרֶענְגְט טוֹיזְנְטֶער פָּאלִיצְיַאנְטְן מִיט סָאלְדַאטְן וֶועלְכֶע הָאבְּן גֶעוָואלְט דֶערְשְׁרֶעקְן אַז מֶען זָאל אֲפִילוּ נִישְׁט פְּרוּבִּירְן צוּ קוּמֶען נָאנְט צוּם בַּארְג.

מִיר ווייסְן אָבֶער אַז הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, בִּזְכוּת דִי תְּפִלּוֹת אוּן דִי טְרֶערְן פוּן אִידִישֶׁע קִינְדֶער וָואס אִיז פַארְגָאסְן גֶעוָוארְן בִּפְרָט פוּן דִי תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן וֶועלְכֶע הָאבְּן אַיינְגֶערִיסְן

המשך אויף זייט 7

דעם רבי'נס לייט

דִי מַעֲשֶׂה הָאט פַּאסִירְט פַאר מֶער פוּן הוּנְדֶערְט יָאר צוּרִיק אִין אַלְט שְׁטָאט טְבֶרְיָה. יֶענֶע יָארְן הָאבְּן גֶעוואוֹינְט אִין טְבֶרְיָה גָאר אַסַאךְ עֶרְלִיכֶע אִידְן, צְווִישְׁן זֵיי זֶענֶען אוֹיךְ גֶעוֶוען עֶטְלִיכֶע בְּרֶסְלֶבֶ'ע מִשְׁפָּחוֹת.

רוֹב אִידְן הָאבְּן גֶעשְׁטַאמְט פוּן רוּסְלַאנְד אָדֶער פּוֹילְן, מִיט מְסִירוּת נֶפֶשׁ הָאבְּן זֵיי גֶעמַאכְט דֶעם לַאנְגְן אוֹיסְגֶעמַאטֶערְטֶע וֶועג אַרוֹיפְצוּקוּמֶען קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעפְּן פוּן דִי הֵיילִיגֶע לוּפְט אוּן דִינֶען דֶעם אוֹיבֶּערְשְׁטְן מִיט קְדוּשָׁה אוּן טָהֳרָה.

מִיר בְּרֶסְלֶבֶ'ע חֲסִידִים וֵוייסְן וִוי שְׁטַארְק דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט זִיךְ גֶעמִיט אַרוֹיפְצוּגֵיין קַיין אֶרֶץ הַקוֹדֶשׁ, אוּן וָואסְפַאַרַא שִׂמְחָה אִיז גֶעוֶוען וֶוען עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען דָאס אוֹיסְצוּפִירְן. אַזוֹי אוֹיךְ דֶעם רֶבִּי'נְס תַּלְמִיד ר' נָתָן הָאט זִיךְ נִישְׁט אָפְּגֶעהַאלְטֶן פוּן קוּמֶען מִיט מְסִירוּת נֶפֶשׁ צוּ טְרֶעטְן אוֹיף דִי הֵיילִיגֶע עֶרְד אִין דִי שְׁוֶוערֶע מִלְחָמָה יָארְן.

דִי אַיינְוואוֹינֶער פוּן טְבֶרְיָה הָאבְּן קְלָאר גֶעקֶענְט אָנְצֵייגְן וֶוער עֶס אִיז אַ בְּרֶסְלֶבֶ'ער, הָאבְּנְדִיג מִיט זִיךְ אַ פֶּעקְל סְפָרִים וָואס אִיז גֶעוֶוען פַאר זֵיי וִוי וַואסֶער פַאר אַ דָארְשְׁטִיגְן. אָדֶער וֶוען עֶס קוּמְט דֶער צַייט פוּן חֲצוֹת, הֶערְט מֶען דִי טְרִיט פוּן דִי חֲסִידִים שְׁפַּאנֶענְדִיג צוּם מִקְוֶה זִיךְ צוּ טוֹבְלְ'ן, אוּן פוּן דָארְט צוּ דִי פֶעלְדֶער אִינְדְרוֹיסְן פוּן גֶעגְנְט, זִיךְ אוֹיסְצוּשְׁרַייעֶן צוּם בַּאשֶׁעפֶער. מֶען וֶועט זֵיי נִישְׁט זֶען סְתַּם פַארְבְּרֶענְגֶען אָדֶער רֶעדְן פָּאלִיטִיק, נָאר שְׁטֶענְדִיג גֵייעֶן זֵיי אַרוּם פַארְבֶּענְקְט, זֵיי וִוילְן עֶפֶּעס הֶעכֶערְס.

אֵיינֶער פוּן דִי בְּרֶסְלֶבֶ'ער חֲסִידִים הָאט גֶעהַאט אַ מִנְהָג זִיךְ צוּ טוֹבְלְ'ן צְוֵויי מָאל אִין טָאג. אֵיינְמָאל בַּיי חֲצוֹת, אִינְמִיטְן נַאכְט, אוּן אֵיינְמָאל פַארְן דַאוֶוענֶען. אֵיין יָאר אִיז גֶעוֶוען אַ מַאנְגְל אִין וַואסֶער, מֶען וַוארְט שׁוֹין וָואכְן, חֳדָשִׁים אוֹיף אַבִּיסְל רֶעגְן, דִי עֶרְד אִיז פַארְטְרִיקְנְט, מֶען קֶען נִישְׁט בַּייטְן דִי וַואסֶער אִין מִקְוֶה, בְּלֵית בְּרֵירָה שְׁטֵייט דִי זֶעלְבֶּע וַואסֶער אִין מִקְוֶה, עֶס אִיז כִּמְעַט וִוי אוּמְמֶעגְלִיךְ זִיךְ צוּ טוֹבְלְ'ן דֶערִין.

"צוּלִיב דִי מַאנְגְל אִין וַואסֶער אִיז דִי מִקְוֶה מֶער נִישְׁט אִין בַּאנוּץ", לֵיינְט זִיךְ אַ טָאוְול מִיט גְרוֹיסֶע אוֹתִיוֹת אוֹיף דֶער פַארְשְׁפַּארְטֶער טִיר פוּן מִקְוֶה. דֶער מִקְוֶה אִיד הָאט גֶעמוּזְט גֵיין זוּכְן אַ צְוֵוייטֶע פַּרְנָסָה אוּן פַארְמַאכְן דִי מִקְוֶה.

אלט שטאט טבריה

עֶר אִיז נָאךְ פַארְנוּמֶען מִיטְן מוֹדָעָה אוּן דֶער מִקְוֶה אִיד זֶעט פוּנְדֶערְוַוייטְנְס וִוי דֶער בְּרֶסְלֶבֶ'ער חָסִיד קוּמְט צוּ גֵיין, עֶר וִויל גֵיין אִין מִקְוֶה צוּם צְוֵוייטְן מָאל אַזוֹי וִוי זַיין סֵדֶר אִיז!

מֶער קֶענְסְטוּ זִיךְ נִישְׁט פִירְן מִיט דַיינֶע מִנְהָגִים, דָאס אִיז לוֹיט דִי פַארְלַאנְג פוּן דִי רַבָּנִים פוּן שְׁטָאט! עֶס אִיז זֵייעֶר שְׁוֶוער אוּן טַייעֶר צוּ בַּאקוּמֶען פְּרִישֶׁע וַואסֶער. מִיט אַזַא גוּט מָארְגְן הָאט דֶער מִקְוֶה אִיד בַּאגְרִיסְט אוּנְזֶער בְּרֶסְלֶבֶ'ער חַבֶר.

דֶער חָסִיד אִיז זֵייעֶר פַארְקְלֶעמְט, וֶוער נָאךְ וִוי אִים וֵוייסְט דִי גְרוֹיסְקַייט פוּן אַ מִקְוֶה, דָאס גִיבְּט דֶעם אִיד אַ תִּקְוָה, אוּן בְּרֶענְגְט גְרוֹיסֶע חֲסָדִים. דֶער רֶבִּי הָאט דָאךְ אוּנְז גֶעוָוארְנְט נִישְׁט צוּ פַארְפַּאסְן קַיין מִקְוֶה.

אוֹיפְן פְּלַאץ דֶערְמַאנְט עֶר זִיךְ דֶעם רֶבִּינְ'ס וואוּנְדֶערְלִיכֶע עֵצָה, וָואס גִיבְּט דֶעם מֶענְטְשׁ אַ פְּלֵייצֶע, עֶפֶענֶען דָאס מוֹיל צוּם בַּאשֶׁעפֶער מִיט אַ תְּפִלָּה, אוּן מְבַטֵל זַיין דֶעם שְׁווערְן גְזֵירָה: "בַּאשֶׁעפֶער,

המשך אויף זייט 4

אִיךְ לוֹיף!

טײַעֶרע קִינְדֶערְלֶעךְ, אִיךְ זֶע וִוי אַײַיךְ לוֹיפְן אַרוּם מִיט אַ פְרִישְׁקֵייט אִין שׁוּל אוּן אִין דִי גַאסְן, אַײַיךְ פָארְן אִין חֵדֶר אַרַיין טָאג אַיין טָאג אוֹיס. וִוייל אִיךְ אַײַיךְ עֶפֶּעס דֶערְצֵיילְן. לֵיידֶער קֶען אִיךְ נִישְׁט גֵיין אוֹיף מַיינֶע אֵייגֶענֶע פִּיס, אִיךְ זִיץ אִין אַ רָאד-שְׁטוּל, אוּן נָאר מִיט דִי הִילְף פוּן מַיין נָאנְטֶער חָבֵר, אוּן נָאךְ נָאנְטֶע גוּטֶע יְדִידִים בִּין אִיךְ צוּקוּמֶען צוּ וואוּ אִיךְ שְׁטֵיי הַיינְט, וִוי אִיךְ וֶועל שׁוֹין דֶערְצֵיילְן.

דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער הָאט מִיר גֶעהָאלְפְן אַז אִיךְ בִּין נִתְקָרֵב גֶעוָוארְן צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'נְס לִיכְטִיגְקַייט, אִיךְ בִּין גֶעוָוארְן אַ נַייעֶר מֶענְטְשׁ, וֶוען בֶּעפָאר בִּין אִיךְ צוּלִיבּ מַיין מַצָּב גֶעוֶוען זַייעֶר אִין אַ שְׁוֶועֶרע צוּשְׁטַאנְד וֶוען אִיךְ בִּין אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען הָאט אִיךְ נִישְׁט גֶעווּאוּסְט צוּלִיבּ וָואס דֶער מָארְגְן אִיז גֶעקוּמֶען, אִיךְ הָאבּ שׁוֹין גֶעוַוארְט צוּ זֶען דִי שְׁטֶערְנְס פוּן דֶער נַאכְט. אִיךְ קֶען נִישְׁט צוּפִיל אַרוֹיסְשְׁרַייבְּן, אָבֶּער מֶען קֶען גַאנְץ קְלָאר פַארְשְׁטֵיין וָואס דָאס מֵיינְט אַז דוּ ווִילְסְט גֵיין אִין מִקְוֶה, אָבֶּער דוּ דַארְפְסְט הִילְף פוּן מֶענְטְשְׁן, דוּ ווִילְסְט דַיינֶע פְּרִיוַואטֶע מֶענְטְשְׁלִיכֶע גֶעבְּרוֹיכְן מוּזְטוּ אָנְקוּמֶען צוּ רֶעכְל אוּן מֶעכְל.

אַ סֵפֶר אַרוֹיסְנֶעמֶען פוּן שַׁאפֶע, דַארְפְסְטוּ ווִידֶער בֶּעטְן פוּן אַ אִינְגְל אַ בָּחוּר זָאל רַחֲמָנוּת הָאבְּן אוֹיף דִיר, אוּן אֲפִילוּ אָנְטוּן תְּפִלִּין וָואס אַ גֶעוֶוענְלִיכֶער בַּר מִצְוָה בָּחוּר'ל טְרַאכְט נִישְׁט צְוֵויי וָואס עֶר טוּט אוּן שׁוֹין, אִין ווֶעינִיגֶער פוּן אֵיין מִינוּט אִיז עֶר שׁוֹין בַּאצִירְט מִיט זַיין הֵיילִיגֶע תְּפִלִּין, דָאס קְרוֹין פוּן אַ אִיד!

בַּיי מִיר נֶעמְט לֵייגְן תְּפִלִּין גָאר אַ לַאנְגֶע צַייט, אוּן נָאר מִיט הִילְף פוּן אַנְדֶערֶע. פַארְגֶעס נִישְׁט אַז וֶוען אִיךְ דַארְף אַ קַאוֶוע נָאכְן דַאוְוענֶען, שׁוֹין ווִידֶער טוֹבוֹת פוּן דֶער גַאנְצֶער קְהִלָּה! אָבֶּער בָּרוּךְ הַשֵּׁם אִיךְ דַאנְק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פַאר מַיין לֶעבְּן, אִיךְ בִּין אַ אִידִישׁ קִינְד וָואס דֶער

אֵיין מַעֲשֶׂה'לֶע

דֶער בַּאשֶׁעפֶער בַּאווַייזְט וְוואוּנְדֶער
פַאר זַיינֶע לִיבֶּע קִינְדֶער

אוֹיבֶּערְשְׁטֶער הָאט פוּן מִיר נַחַת אוּן עֶר הָאט מִיר לִיבּ וִוי אַן אֵייגְן קִינְד אוּן אַלֶעס וָואס עֶר טוּט אִיז דָאס דִי בֶּעסְטֶע אוּן שֶׁענְסְטֶע פַאר מִיר.

וָואס אִיז גֶעשֶׁען נָאכְן וֶוערְן נָאנְט צוּם רֶבִּי'ן? אִיךְ הָאבּ אָנְגֶעהוֹיבְּן לֶעבְּן! פָּשׁוּט גֶערֶעדְט, לֶעבְּן! מַיין דַאווֶענֶען הָאט אַן אַנְדֶערֶע בַּאדֵייט, אִיךְ הָאבּ אָנְגֶעהוֹיבְּן מֶער לֶערְנֶען (אִיךְ דַארְף אַ חַבְרוּתָא) מִשְׁנָיוֹת, מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. הָא, דֶער תִּיקּוּן הַכְּלָלִי, אַיי וִוי זִיס דָאס אִיז!! אַ פְּרוּטָה לִצְדָקָה. אוּן יָא וֶועסְט נִישְׁט גְלֵייבְּן, אִיךְ גֵיי שׁוֹין אִין מִקְוֶה עֶטְלִיכֶע מָאל אִין וָואךְ אוּן צוּמָאל אֲפִילוּ שַׁבָּת! דָאס אִיז פַאר מִיר אַ גְרוֹיסֶע נֵס!

זַייעֶנְדִיג אַ בְּרֶסְלֶבֶ'ער חָסִיד הָאבּ אִיךְ בַּאקוּמֶען אַ מַתָּנָה פוּן בַּאשֶׁעפֶער, אַז אִיךְ הָאבּ אָנְגֶעהוֹיבְּן דַאוְוענֶען יֶעדְן טָאג פַארְן זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע אַזוֹי וִוי דֶער רֶבִּי הָאט גֶעוָואלְט. דָאס אִיז פַאר מִיר אַזוֹי וִוי אֵיינֶער הָאט גֶעווִינֶען אַ לָאטֶערִי פוּן זִיבֶּעצִיג מִילְיָאן דָאלַאר אוּן נָאךְ דְרַיי הוּנְדֶערְט מָאל אַזוֹיפִיל! מֶען קֶען עֶס בִּכְלָל נִישְׁט אָפְּשַׁאצְן, אַז אִיךְ אִין מַיין מַצָּב זָאל קֶענֶען זַיין גְרֵייט יֶעדְן טָאג אִין דֶעם צַייט, אוּן הָאבְּן אַ גֶעטְרַייעֶר חָבֵר זָאל מִיר בְּרֶענְגֶען אִין שׁוּל פַארְן נֵץ.

נָאכְדֶעם אִיז גֶעשֶׁען צוּ מִיר נָאךְ אַ גְרֶעסֶערֶע נֵס אַז נָאךְ עֶטְלִיכֶע יָאר פוּן בֶּענְקֶען אוּן כִּסּוּפִין בִּין אִיךְ שׁוֹין זוֹכֶה צוּ אוֹיפְשְׁטֵיין יֶעדְן טָאג בַּיים עֲלוֹת אוּן אִיךְ קֶען שׁוֹין זַיין גְרֵייט אוֹיף וָתִיקִין אוּן אִיךְ הַאלְט שׁוֹין בַּיי אַ מַצָּב בליעה"ר אַז אִיךְ דַאוֶוען יֶעדְן טָאג וָתִיקִין דָאס אִיז דֶער חָלוֹם פוּן מַיין לֶעבְּן וָואס אִיךְ הָאבּ אַלֶעמָאל גֶעבֶּעֶנְקְט דֶערְצוּ. לָאמִיר צוּלֵייגְן צוּם קָאמְפַּאט נָאךְ אַ פַיין שְׁטִיקְל

המשך אויף זייט 4

המשך פון זייט 3

מְזוֹנוֹת!! דֶער נֵס עֶנְדִיגְט זִיךְ נִישְׁט מִיט דֶעם נָאר אִיךְ בִּין שׁוֹין זוֹכֶה צוּ דַאוֶוענֶען וָתִיקִין אוֹיךְ שַׁבָּת אִינְדֶערְפְרִי, אַזוֹי הָאבּ אִיךְ אַ לַאנְגְן שַׁבָּת אִיךְ קֶען זָאגְן תְּהִלִּים אוּן זִיךְ מִתְבּוֹדֵד זַיין אוּן נָאךְ פְּרִיוַואטֶע זַאכְן וָואס אִיךְ דַארְף, אוּן עֶטְלִיכֶע מָאל הָאבּ אִיךְ שׁוֹין זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ גֵיין אִין מִקְוֶה שַׁבָּת אִינְדֶערְפְרִי פַאר וָתִיקִין!!

יָא, בָּחוּר'ל פַאר דִיר אִיז עֶס נַאטוּרְלִיךְ, דוּ טַאנְץ אַרַיין אִין מִקְוֶה בִּזְרִיזוּת אֵיינְס צְוֵויי, אַ בְּרֶסְלֶבֶ'ער בָּחוּר קֶען עֶס מַאכְן אִין וֵוייניגֶער פוּן פִינְף מִינוּט, פָּאלִיטִיק רֶעדְט עֶר סַיי נִישְׁט אוּן זִיכֶער נִישְׁט אִין מִקְוֶה, אָבֶּער מִיר קֶען עֶס דוֹיעֶרְן גָאר גָאר אַ לַאנְגֶע צַייט, אוּן פַארְגֶעס נִישְׁט אִיךְ דַארְף אַ גַּבַּאי אוֹיךְ!

פָארִיגֶע וָואךְ שַׁבָּת, בִּין אִיךְ אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען אֵיין שָׁעָה פַארְן עֲלוֹת הַשַּׁחַר, אוּן אִיךְ הָאבּ גֶעדַארְפְט אַרוֹיסְגֵיין אוּן זָאגְן אַ בִּרְכַּת אֲשֶׁר יָצַר! מַיינֶע עֶלְטֶערְן וֶועל אִיךְ בְּשׁוּם אוֹפֶן נִישְׁט אוֹיפְוֶועקְן, מַיין חָבֵר וָואס קוּמְט מִיר נֶעמֶען וֶועט קוּמֶען נָאר אִין אַ שָׁעָה אַרוּם, וָואס טוּט מֶען?! בְּלֵית בְּרֵירָה הָאבּ אִיךְ פְּרוּבִּירְט אַלֵיין אַרָאפְּגֵיין פוּן בֶּעט... אָבֶּער... אִיךְ בִּין אַרָאפְּגֶעפַאלְן אוּן גֶעכַאפְּט אַפָּאר גוּטֶע קְלֶעפּ, יִסּוּרִים הָאבּ אִיךְ גֶעהַאט, אִיךְ לִיג אוֹיף דֶער עֶרְד אוֹיסְגֶעשְׁפְּרֵייט אוּמְבַּאהָאלְפְן וֶוען דִי יִסּוּרִים לָאזְן נִישְׁט נָאךְ.

אִיךְ הָאבּ זִיךְ גְלַייךְ דֶערְמַאנְט וֶועמֶענְ'ס חָסִיד אִיךְ בִּין, דֶער רֶבִּי הָאט דָאךְ גֶעזָאגְט 'גָאר מַיין זַאךְ אִיז תְּפִלָּה': "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֶעלְף דַיין אוּמְבַּאהָאלְפְן קִינְד, אִיךְ דַארְף מַיינֶע פְּרִיוַואטֶע צְרָכִים, אִיךְ לִיג אוֹיף דֶער עֶרְד אַיינְגֶעטִינְקְן אִין יִסּוּרִים". וֶוען אִיךְ עֶנְדִיג מַיין תְּפִלָּה אִיז גֶעשֶׁען עֶפֶּעס וָואס אִיךְ וָואלְט אִין ווִיסְטְן חָלוֹם זִיךְ נִישְׁט פַארְגֶעשְׁטֶעלְט. מַיין גֶעטְרֵייעֶר חָבֵר אִיז דָא!! עֶס אִיז אֵיין שָׁעָה פַארְן עֲלוֹת אוּן עֶר אִיז דָא!

"וואוּ קוּמְסְטוּ אַהֶער?! דוּ דַארְפְסְט דָאךְ קוּמֶען בַּיים עֲלוֹת?" פְרֶעג אִיךְ מִיט נַייגֶער: אוּן דֶער עֶנְטְפֶער הָאט נִישְׁט גֶעוַוארְט צוּ קוּמֶען: "אִיךְ הָאבּ זִיךְ אוֹיפְגֶעוֶועקְט פְּרִי, הָאבּ אִיךְ גֶעטְרַאכְט צוּ מִיר, לָאמִיר זֶען וָואס מֹשֶׁה מַאכְט, אֶפְשָׁר דַארְף עֶר עֶפֶּעס הִילְף בִּין אִיךְ גֶעקוּמֶען צוּ גֵיין!!"

אַזַא נֵס! מַיין חָבֵר וואוֹינְט נִישְׁט אַרִיבֶּער דֶעם גַאס, עֶס נֶעמְט אַ פִינְף-זֶעקְס מִינוּט פוּן זַיין שְׁטוּב בִּיז צוּ מִיר, אָבֶּער אַ גוּטֶער חָבֵר שְׁפִּירְט, עֶר אִיז דָא!

אָבֶּער ווִי אַזוֹי הֵייבְּט מֶען מִיךְ אוֹיף?! אִיךְ פַארְמָאג גַאנְץ אַ גְרוֹיסֶער גוּף אוּן מַיין חָבֵר אִיז אַ קְלֵיינְטְשִׁיגֶער אַיינְגֶעדַארְטֶער! אַהֶער אַהִין, מִיט אַלֶע סָארְטְן פַאטֶענְטְן אוּן דְּרָכִים הָאבְן מִיר זִיךְ בֵּיידֶע גֶעשְׁטַארְקְט, בִּיז אִיךְ הָאבּ זִיךְ צוּרִיק דֶערְזֶען אוֹיפְן בֶּעט, אוּן פוּן דָארְט צוּרִיק אוֹיף מַיין רָאד-שְׁטוּל, אוּן יָא! אִיךְ הָאבּ נָאךְ זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ גֵיין אִין מִקְוֶה, תְּפִלַּת וָתִיקִין, תִּיקּוּן הַכְּלָלִי, סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, אַ פַיין שְׁטִיקְל קוּגְל וַוייל עֶס אִיז בְּוַודַּאי יָא דָא!!

מֹשֶׁה

דעם רבי'נס לייט

דִי רֶעגְן לִיגְט דָאךְ אִין דַיינֶע הֶענְט, הָאבּ רַחֲמָנוּת אוּן שִׁיק דִי וָואלְקֶענֶעס זָאלְן אוּנְז בַּאגִיסְן מִיט רֶעגְן וַואסֶער, מִיר זָאלְן זִיךְ קֶענֶען טוֹבְל'ן אוּמְגֶעשְׁטֶערְט", אַזוֹי וֵויינְט עֶר זִיךְ אוֹיס פוּן הַארְצְן טִיף, וֶוען פוּן זַיינֶע אוֹיגְן גִיסְן זִיךְ טְרֶערְן צוּם בַּאשְׁעפֶער אַ רוּף!

עֶר וֵויינְט אוּן וֵויינְט אוּן... זַיין תְּפִלָּה אִיז גֶעוָוארְן אָנְגֶענוּמֶען! נָאךְ יֶענֶעם טָאג אִיז גֶעוָוארְן דֶער הִימְל בַּאדֶעקְט מִיט וָואלְקֶענֶעס בְּרֶענְגֶענְדִיג מִיט זִיךְ גִשְׁמֵי בְּרָכָה. אַלֶע גְרִיבֶּער הָאבְן זִיךְ אָנְגֶעפִילְט מִיט וַואסֶער

המשך פון זייט 2

בְּשֶׁפַע, אוּן דִי מִקְוֶה הָאט מֶען גֶעקֶענְט טוֹישְׁן מִיט קְרִיסְטַאלֶע קְלָארֶע וַואסֶער.

אַלֶע חֲסִידִים לוֹיפְן אִין מִקְוֶה מִיט אַ שִׂמְחָה אַצִינְדֶער, אָבֶּער זֵיי ווייסְן נִישְׁט וֶוער עֶס הָאט גֶעבְּרֶענְגְט דֶעם וואוּנְדֶער. נָאר וֶוען דֶער מִקְוֶה אִיד הָאט פַארְצֵיילְט ווִי מִיט זַיינֶע אוֹיגְן הָאט עֶר גֶעזֶען דִי טְרֶערְן גִיסְן פוּן דֶעם בְּרֶסְלֶבֶ'ער חָסִיד, דִי עֵצָה פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן הָאט עֶר גֶעטוּן בִּתְמִימוּת אוּן פוּן הִימְל הָאט מֶען זִיךְ דֶערְבַּארֶעמְט אוּן אָנְגֶענוּמֶען זַיינֶע בַּקָּשׁוֹת.

הַקְדָּמָה

פוּן גְאוֹן־עוּזֵינוּ מוֹרֵינוּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב זיע"א
דֶער גְרוֹיסֶער תַּלְמִיד פוּן
רַבֵּינוּ־הַקָּדוֹשׁ זיע"א

[פוּן עֶרְשְׁטְן דרוּק שְׁנַת תקע"ה]

דִי מַעֲשִׂיּוֹת וָואס דָא שְׁטֵייעֶן אִין דֶעם סֵפֶר, אִיז אִין זֵיי דָא זֵייעֶר גְרוֹיסֶע סוֹדוֹת הַתּוֹרָה! - ס'אִיז אִין זֵיי בַּאהַאלְטְן זֵייעֶר גְרוֹיסֶע זַאכְן! - ס'אִיז אִין זֵיי נִישְׁט פַארְהַאנְדְן אֵיין וָוארְט וָואס ס'זָאל זַיין פָּשׁוּט!

אוּן אֲפִילוּ פְּרָאסְטֶע [פָּשׁוּטֶ'ע] מֶענְטְשְׁן, קֶענֶען זִיךְ אוֹיךְ אַרוֹיסְנֶעמֶען גְרוֹיס מוּסָר פוּן דִי מַעֲשִׂיּוֹת! - וָוארְן דִי מַעֲשִׂיּוֹת, הָאבְּן אַ גְרוֹיסְן כֹּחַ, אוֹיפְצוּוֶועקְן אַלֶע מֶענְטְשְׁן פוּן דֶעם שְׁלָאף - אַז מְ'זָאל חַס־וְשָׁלוֹם נִישְׁט פַארְשְׁלָאפְן זַיינֶע יָאהְרן אוּמְזִיסְט!

אוּן וֶוער ס'וִויל אַרַיינְקוּקְן אִין דִי מַעֲשִׂיּוֹת מִיט אַן אֱמֶת אוֹיג, קֶען עֶר זֶעהְן אוּן פַארְשְׁטֵיין אַבִּיסְל, גָאטְ'ס גְרוֹיסְקַייט!

אֲפִילוּ פְּרָאסְטֶע [פָּשׁוּטֶ'ע] מֶענְטְשְׁן, קֶען זֵיי אוֹיךְ עֶפֶּעס אַ בְּלִישְׁטְשׁ טָאן 'ווינְקְן פוּן מוּסָר', אַז זֵיי זָאלְן זִיךְ גוּט אַרוּמְקוּקְן: "וָואס דֶער תַּכְלִית אִיז פוּן דֶער וֶועלְט"! - אַז מְ'זָאל זִיךְ נִישְׁט לָאזְן אָפְּנַארְן אוֹיף דֶער וֶועלְט! - אוּן מְ'זָאל טָאג אוּן נַאכְט תְּפִילָּה טָאן: "אַז מְ'זָאל נִיצוֹל וֶוערְן פוּן דִי נַארִישְׁקַייט פוּן דֶער וֶועלְט"! - אוּן מְ'זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אַזוֹי־וִוי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וִויל.

אוּן וַוייטֶער וָואס אִין דִי מַעֲשִׂיּוֹת אִיז פַארְהַאנְדְן בַּאהַאלְטֶענֶע זַאכְן - דָאס קֶען מֶען נִישְׁט דֶערְשְׁרַייבְּן, אוּן נִישְׁט דֶערְצֵיילְן! - אַז ווָאוּיל אִיז דֶעם, וָואס עֶר וֶועט אִין זֵיי עֶפֶּעס וִויסְן!

אוּן וַוייל מִיר הָאבְּן אַמָאל גֶעהֶערְט פוּן זַיין מוֹיל, עֶר הָאט גֶעזָאגְט: "אַז עֶר הָאט חֵשֶׁק, אַז מְ'זָאל דִי מַעֲשִׂיּוֹת דְרוּקְן, פוּן 'אוֹיבְן' זָאל זַיין אוֹיף 'לָשׁוֹן־הַקּוֹדֶשׁ', אוּן פוּן 'אוּנְטְן' אוֹיף 'טַייטְשׁ'! - דְרוּם [דֶערִיבֶּער] הָאבְּן מִיר זַיין הֵיילִיגְן רָצוֹן מְקַיֵּים גֶעוֶוען, אוּן מִיר הָאבְּן זֵיי אַזוֹי גֶעדְרוּקְט!

וָוארְן פְּרָאסְטֶע [פָּשׁוּטֶ'ע] מֶענְטְשְׁן בַּאדַארְפְן אוֹיךְ וִויסְן פוּן דִי מַעֲשִׂיּוֹת! - כָאטְשֶׁע זֵיי וֶועלְן גָאר קַארְג [וֶוייניג] פַארְשְׁטֵיין, וָואס מְ'מֵיינְט, אוּן וואוּהִין דִי מַעֲשִׂיּוֹת דֶערְלַאנְגְן - אִיז פָארְט פַאר זֵיי אַ גְרוֹיסֶע טוֹבָה צוּם תַּכְלִית, אַז זֵיי וֶועלְן אִין זֵיי אַרַיינְקוּקְן מִיט אַן אֱמֶת אוֹיג! - וָוארְן זֵיי הָאבְּן אַ גְרוֹיסְן כֹּחַ צוּ דֶערְוֶועקְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן כַּנַּ"ל [וִוי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט]! - וָוארְן דִי מַעֲשִׂיּוֹת, זֶענֶען נִישְׁט קַיין לֶערֶע [לֵיידִיגֶע] זַאכְן חַס־וְשָׁלוֹם!

אוּן דֶער רַבִּי עָלָיו־הַשָּׁלוֹם - פְּלֶעגְט אַלֶעמָאל נָאךְ דָאס רוֹב מַעֲשִׂיּוֹת, צוּ זָאגְן עֶטְלִיכֶע פְּסוּקִים אוּן עֶטְלִיכֶע זַאכְן! כְּדֵי מְ'זָאל וִויסְן: אַז עֶר רֶעדְט נִישְׁט קַיין דְבָרִים־בְּטֵלִים חַס־וְשָׁלוֹם - הָאט עֶר אַבִּיסְל

גְעווִיזְן וִינְקְן [רְמָזִים], וואוּהִין זֵיי דֶערְלַאנְגְען - וָוארְן [וַוייל] דִי אַלֶע מַעֲשִׂיוֹת, זֶענֶען דוּרְךְ [לוֹיטֶער] סוֹדוֹת־הַתּוֹרָה!

דֶער רֶבִּי זיע"א הָאט גֶעזָאגְט:

"הַיינְט הָאבּ אִיךְ גֶעזָאגְט דְרַיי זַאכְן, אַנְדֶערְשׁ וִוי דִי וֶועלְט זָאגְט"!

(א) דִי וֶועלְט זָאגְט: "אַז סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת אִיז מְסוּגָּל אוֹיף אַיינְצוּשְׁלָאפְן"! אוּן אִיךְ זָאג: "אַז דוּרְךְ סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, וֶועקְט מֶען אוֹיף מֶענְטְשְׁן פוּן זֵייעֶר שְׁלָאף"!

(ב) דִי וֶועלְט זָאגְט: "אַז פוּן דֶערְצֵיילְן זַאכְן וֶוערְט מֶען נִישְׁט גֶעהָאלְפְן מִיט קִינְדֶער (פוּן זָאגְן, וֶוערְט מֶען נִישְׁט טְרָאגְן)"! - אוּן אִיךְ זָאג: "אַז פוּן דֶערְצֵיילְן זַאכְן פוּנֶעם צַדִּיק, וָואס עֶר וֶועקְט דֶערְמִיט אוֹיף מֶענְטְשְׁן פוּן זֵייעֶר שְׁלָאף, קוּמְט דוּרְכְדֶעם 'פְּקִידַת עֲקָרוֹת' [גֶעהָאלְפְן וֶוערְן מִיט קִינְדֶער]"!

(ג) דִי וֶועלְט זָאגְט: "אַז דֶער אֱמֶת'עֶר גְרוֹיסֶער צַדִּיק, דַארְף נִישְׁט הָאבְּן אַסַאךְ גֶעלְט, וַוייל צוּ וָואס דַארְף עֶר גֶעלְט"?! - אוּן אִיךְ זָאג: "אַז עֶס אִיז פַארְהַאן אַזַא סָארְט הִתְבּוֹנְנוּת [זִיךְ פַארְטִיפְן אִין דִי תּוֹרָה], וָואס מֶען דַארְף הָאבְּן דֶערְצוּ דִי גַאנְצֶע פַארְמֶעגְן פוּן דִי וֶועלְט"! [זֶעה לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן ח"א תּוֹרָה ס']

נָאךְ הָאט רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ גֶעזָאגְט, לְגַבֵּי דֶעם וָואס זַיין רָצוֹן אִיז גֶעוֶוען אַז מֶען זָאל דְרוּקְן דִי סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת אוֹיךְ אוֹיף אִידִישׁ טַייטְשׁ וָואס מִיר רֶעדְן דֶערְמִיט: "אַז עֶס קֶען גְרִינְג גֶעשֶׁעהְן, אַז אַ פְּרוּי וָואס אִיז אַן עֲקָרָה [חָלִילָה], זָאל לֵיינֶען דֶערִין עֶפֶּעס אַ מַעֲשֶׂה, אוּן דוּרְכְדֶעם וֶועט זִי גֶעהָאלְפְן וֶוערְן צוּם גוּטְן אוּן זוֹכֶה זַיין צוּ קִינְדֶער"!

(חַיֵּי־מוֹהֲרַ"ן' אוֹת כה)

מֶען הָאלְט טַאקֶע יֶעצְט בַּיים אָנְהֵייבּ סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, לָאמִיר זִיךְ בַּאנֵייעֶן יֶעדֶער אֵיינֶער בְּלִי יוֹצֵא מִן בִּכְלַל, מַאכְן אַ נַייעֶ הַתְחָלָה אִין רֶבִּי'נְס סְפָרִים, וָואס וֶועט זִיכֶער זַיין אַ גְרוֹיסֶע נַחַת רוּחַ פַאר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוּן פַארְן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן אוּן אַ רִיכְטִיגֶע הֲכָנָה צוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה.

װעלטן צו מבטל זיין די גזרה, איז געשען דער נס פון מסרת גבורים ביד חלשים וטמאים ביד טהורים וכו׳ װען קיינער האט זיך נישט גע׳חלומ׳ט אויף אזא סארט נס.

מיר לערנען זיך פון דעם אז אונזער ארבעט איז צו מאכן תפלות און בענקען אויף די ישועה, אזוי ווי ר׳ נתן שרייבט אין דער הקדמה אויף ספורי מעשיות, אז די ערשטע מעשה גייט ארויף אויף יעדן איד, אויב װעט ער זיך דערהאלטן אין סור מרע ועשה טוב װעט ער צום סוף זוכה זיין צו ארויסנעמען די מלכה פון דער נישט גוטער און צוריקברענגען צו איר פאטער, װאס דאס איז מרמז אז אונזערע נשמות װעלן זיך אומקערן צום אויבערשטן.

דער אויבערשטער זאל העלפן אז בקרוב ממש זאל מיר אויסגעלייזט װערן פון גלות און די שיינקייט און ליכטיגקייט פון די צדיקים זאל נתגלה װערן אויף דער גאנצער װעלט. אמן ואמן.

די צווייטע הקדמה פון מוהרנ״ת (אויף לשה״ק)

א. אויף וואס איז מרמז די בת מלך לויט ווי ר׳ נתן שרייבט אין די הקדמה?
- ☐ די שכינה און כנסת ישראל
- ☐ תורה ומצות
- ☐ תפלה און תשובה

ב. ווער נעמט ארויס די שכינה פון גלות?
- ☐ נאר די גרויסע צדיקים
- ☐ נאר די תלמידי חכמים
- ☐ יעדער איד מיט זיין עבודת השי״ת

ג. מיט וואס נעמט מען ארויס די שכינה פון גלות?
- ☐ מיט סור מרע
- ☐ מיט עשה טוב
- ☐ביידע תשובות זענען ריכטיג

ד. וויאזוי איז דער סדר פון בעל דבר איבערצורעדן א מענטש?
- ☐ ער נארט אים, צוביסלעך צוביסלעך ביז ער פאלט דורך
- ☐ ער רעדט אים גלייך איין צו טוהן קעגן רצון השם ח״ו
- ☐ ער צווינגט אים צו טוהן קעגן רצון ה׳

ה. וואס איז די עצה צו געראטעוועט ווערן פון דעם בע״ד?
- ☐ נישט זיך צו טענה׳ן מיט אים
- ☐ זיך פארנעמען די קאפ מיט תורה אדער משא ומתן אדער שיחת חברים
- ☐ ביידע תשובות זענען ריכטיג

ו. וואס דארף מען זיין כדי צו מנצח זיין דעם בע״ד?
- ☐ א גרויסע עושר
- ☐ א גרויסע וותרן
- ☐ א גרויסע עקשן אהן א שיעור

ז. וואס געשעהט ווען מען איז זיך נישט מייאש און מען זוכט און מען זוכט?
- ☐ אז די מניעות ווערן גרינגער
- ☐ אז די מניעות ווערן בטל
- ☐ אז די מניעות ווערן איבער געדרייט צו א הילף

ח. וואס קען זיך יעדער איד ארויסנעמען פון די מעשה?
- ☐ רמזים צו עבודת השם
- ☐ התעוררות נפלא
- ☐ ביידע תשובות זענען ריכטיג

ט. וואס קען מען זיך לערנען פון די מעשה פון חכם ותם?
- ☐ אז דער עיקר תכלית איז צו גיין בתמימות
- ☐ וואונדערליכע רמזים זיך צו שטארקן אין די וועגן פון תמימות
- ☐ ביידע תשובות זענען ריכטיג

י. ווער קען זיך ארויס נעמען מוסר פון די מעשיות? (הקדמה אויף אידיש)
- ☐ נאר גרויסע צדיקים
- ☐ נאר תלמידי חכמים
- ☐ אפי׳ פראסטע מענטשן

יא. ווען האט דער רבי׳ געזאגט היינט האב איך געזאגט דריי זאכן אנדערשט פון דער וועלט? (עין חיי מוהר״ן אות כ״ה)
- ☐ פאר דער רבי׳ האט געזאגט תורה ס׳
- ☐ נאך דער רבי׳ האט געזאגט תורה ס׳
- ☐ נאך דער רבי׳ האט געזאגט תורה רפ״ב

יב. וואס איז די ערשטע זאך וואס דער רבי׳ האט געזאגט אנדערשט פון דער וועלט? (עין חיי מוהר״ן כ״ה)
- ☐ די וועלט זאגט אז מעשיות העלפט איינשלאפן און איך זאג אז ס׳וועקט אויף
- ☐ די וועלט זאגט אז מעשיות וועקט אויף און איך זאג אז ס׳העלפט איינשלאפן
- ☐ די וועלט זאגט אז מעשיות העלפט איינשלאפן און איך זאג אז נישט

יג. וואס איז די דריטע זאך וואס דער רבי׳ האט געזאגט אנדערש פון דער וועלט? (עין חיי מוהר״ן כ״ה)
- ☐ די וועלט זאגט אז א גרויסער אמת׳ער צדיק דארף נישט האבן אסאך געלד און איך זאג אז ער דארף האבן כל הון דעלמא
- ☐ די וועלט זאגט אז א גרויסער אמת׳ער צדיק דארף האבן אסאך געלד און איך זאג אז ער דארף האבן כל הון דעלמא
- ☐ די וועלט זאגט אז א גרויסער אמת׳ער צדיק דארף האבן כל הון דעלמא און איך זאג אז ער דארף נישט האבן אסאך געלד

צו ענטפערן די בחינות און אריינגיין אינעם גורל, 02-5-3333-72
646-518-1095 1-518-329-9149

טייערע ברסלב'ע אינגלעך

דיינע חברים פון

בית שמש · ירושלים · בראכפעלד · צפת · בני ברק · ביתר
אלעד · הר יונה · לאנדאן · מאנטשעסטער · וויליאמסבורג
מאנסי · בארא פארק · קרית יואל · מאנטריאל
קרית טאהש · לעיקוואד · אנטווערפן

האבן שוין אנגעהויבן צו לערנען סיפורי מעשיות און פארהערן זיך. וואו ביסטו אין דער וועלט?!

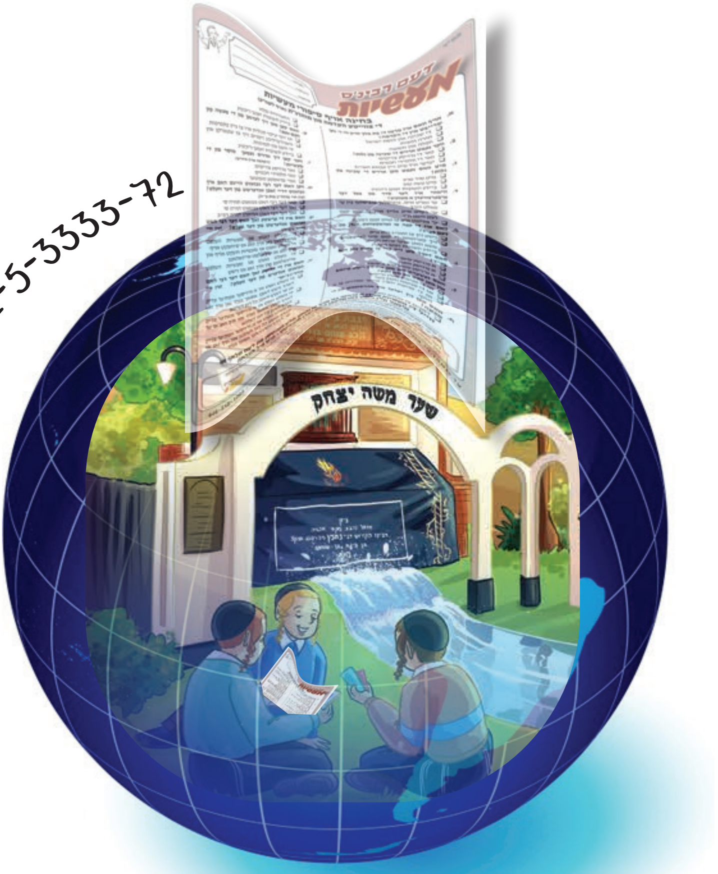

02-5-3333-72

1-518-329-9149

דעם רבינ'ס ליכט

דעם רבינ'ס מעשיות